

Dr. Kovács L. P. Bánk OFM

„ITT VAN AZ ÚR,
BENNE REMÉNYKEDTÜNK:
VIGADJUNK ÉS ÖRÜLJÜNK”

(Iz 25,6-10a)

Remény a Bibliában

Szenvedés a Bibliában

Készült XVI. Benedek pápa PORTA FIDEI motu proprio
apostoli levele nyomán meghírdetett HIT ÉVÉBEN

Budapest, 2012

REMÉNY A BIBLIÁBAN

1. *A remény, mint isteni erény*

A remény erény. Az erény lelki erő, amellyel könnyen, gyorsan megtehetjük az erkölcsi jót. A sokféle erény között találunk: három isteni erényt, amelyeknek tárgya maga Isten: hit, remény, szeretet. Ezek közül most részletesen foglalkozunk a remény erényével. Folyamatosan vizsgáljuk, mit mond erről a Biblia, mit üzen nekünk erről Isten a kinyilatkoztatás különböző forrásaiban. Általános értelemben a remény az akarat válasza egy olyan az értelem által meglátott jóra, amelynek elérése nem csak tőlünk függ: szeretnénk birtokba venni, és bízunk abban, hogy a szükséges segítséggel a vágyott célt el is fogjuk érni. Teológiai értelemben a remény erény, amely készségessé teszi akaratunkat arra, hogy megtevé mindent, ami üdvösségünkhöz szükséges, bizalommal várjuk Isten segítségét, amellyel eljuttat természetfölötti végső célunkhoz, Önmagához. (Magyar Katolikus Lexikon, XI. k.550) A remény az emberi élet igen fontos értéke. Állítják, hogy „utoljára a remény hal meg”. Az összes többi látható világi érték elpusztul vagy teljesen átalakul, az ember örök életre van hivatva. Ezt Isten azzal jelzi a teremtés-történetben, hogy külön bevezeti az emberteremtő szándékát: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra”. (Ter1,26) Ez azt jelenti, hogy Isten az embert a maga szeretetközösségének, a Szentháromságnak mintájára teremti. A férfi és a nő szeressék meg egymást annyira, hogy elhagynak mindenkit, és egymás boldogítására szeretetközösséget hoznak létre, majd ebből fakad szerelmük gyümölcse, a gyermek, és jön létre a földi hármasság. Életük a földön folytonos, másokat is segítő, boldogító szeretetben teljék, parancsolja nekik, így istenképességük földi életük végére teljessé válik, Isten pedig a maga természetfölötti világába emeli őket. Ott már úgy élnek, mint az angyalok. (Mt 22,30) Ez a boldogság örök: minden jónak egyszerre történő tökéletes birtoklása. Ilyen a földön nincs, mert ha minden jót birtokolni tudnánk, amit szeretnénk, a félelem bennünk motoszkálna, hogy ez folyamatosan nem maradhat így. Isten tehát megadta a célt, az eszközöket is biztosította hozzá: az embert gyermekévé fogadta, megajándékozta halhatatlansággal és sok más kegyelemmel. Reményük tehát biztos volt, hogy életük végső

Rendi engedéllyel. Ikt. szám: 912/2012

ISBN 978-963-08-5575-4

www.kovacsbank-ofm.com

© Dr. Kovács L. P. Bánk OFM

célját, Istenboldogító színe-látását eléri. Ezt azonban az égből pokolba zuhant sátán irigyelte, és az embert bűnre csábítva meg akarta fosztani csodaszép reményétől, hogy boldog földi élet után még boldogabb mennyei életben legyen része. Egy nagyon sokat szenvedett férfi, Madách Imre megtalálta a maga földi pokoljárására az orvosságot. 1861-ben megírta Az ember tragédiája című művét. A sátán vezette Ádámmal álomlátásban végig járhatja a történelmet a XIX. századig, majd prófétai sejtésekkel további sorsunkat.

Az első embert rengeteg szenvedéssel, csalódással ki akarja ábrándítani Isten boldogság-tervéből, el akarja venni tőle a reményt. Ádám az utolsó színben öngyilkosságra szánja el magát, hogy megakadályozza az emberi sors szörnyűségeit. Isten azonban Éva szavával helyre igazítja a megbicsaklott gondolatsort: „Mert ami eddig kétséges vala, Most biztosítva áll már a jövő! Hogyan? Tudom, fel fog mosolyogni arcod, Ha megsúgom. De jöjj hát közelebb: Anyának érzem, oh, Ádám, magam” És hiába gúnyolja a sátán: „Miért is kezdtem emberrel nagyot, Ki sárból, napsugárból összegyúrva, Tudásra törpe, és vakságra nagy” „De, oh, Uram, ki fog feltartani, hogy megmaradjak a helyes úton? Elvontad tőlem a vezérkezet, hogy a tudás gyümölcsét ízlelém. Karod erős - szíved emelkedett: Végtelen a tér, mely munkára hív. S ha jól ügyelsz, egy szózat zeng feléd Szünetlenül, mely visszaint s emel. Csak azt kövesd. S ha tett dús életed zajában elnémul ez égi szó, E gyenge nő tisztább lelkülete, Az érdekek mocskától távolabb, Meghallja azt, és szíverén keresztül Költészetté fog és dallá szűrődni Balsors s szerencse közt mind-egyaránt, Vigasztaló, mosolygó genius.”

2. Költői megfogalmazások

A mély hitű ember nem rémül meg a bűnt követő sátáni zavarkeltés közepette sem. Lesújtja a kilátástalanság éjszakája, megtöri lendületét a sikertelenség és a gonoszság összefogása, de azért ott él lelkében az Isten által belénk oltott remény. Madáchnál a zárószó adja meg ezt az örök fénysugarat a sötétlő felhők között az Úr ajakáról: „Mondottam ember, küzdj és bízva bízzál!” Az egyik legnagyobb magyar költő Arany János, aki csodálatos istenhitéről sokszor tesz tanúságot költészetében, így fogal-

mazza meg becsületes, gyermeke jövőjéért aggódó igazi édesapaként ezt a gondolatot: „Mert szegénynek drága kincs a hit, Túrni és remélni megtanít: S néki, míg a sír rá nem lehel, Mindig túrni és remélni kell. Óh, ha bennem is, mint egykor, épen Élne a hit, vigaszul nekem! Kis kacsóid összetéve szépen, Imádkozzál, édes gyermekem. Majd ha látod, érzed a nyomort, Melyet a becsület vállá hord; Megtiporva az erényt, az észet, Míg a vétek irigységre készit, S a butának sorsa földi éden; Álljon a vallás a mérlegen: Kis kacsóid összetéve szépen, Imádkozzál, édes gyermekem. És, ha felnővén, tapasztalod, hogy apáid földje nem honod, S a bölcsőd s koporsód közti úr Századoknak szolgált mezsgye ül; Lej vigasztalást a szent igében: „Bujdosunk e földi téreken” Kis kacsóid összetéve szépen, Imádkozzál, édes gyermekem. Oh, remélj, remélj egy jobb hazát! S benne az erény diadalát: Mert különben sorsod és e föld Sorsod ellen zúgolódni költ. Járj örömmel álmaid egében, Útravalód e csókom legyen: Kis kacsóid összetéve szépen, Imádkozzál, édes gyermekem!” (Fiamnak) Kérd Istentől a mindent értelmessé tévő mennyei reményt, hogy biztosan eléred az örök boldogságot, benne minden türelmed, becsületességed, jó tetteid és szenvedéseid jutalmát, és ezek állandó gyakorlásához a szükséges kegyelmeket. Nem csodálom, hogy a kritikusok háttérbe szorítják koszorús költőnk helyett, hogy tőle tanulna a magyar ifjúság magyar kultúrát és felelős felnőtt-létet. Viszont ha valaki csak evilági értékekben remél, könnyen csalatkozik és összetörik a lelke: „Földiekkel játszó Égi tünemény, Istenségnek látszó Csalfa, vak remény! Kit teremt magának a boldogtalan, S mint védangyalának Bókol untalan. Sima száddal mit kecsegtetsz? Mért nevetsz felém? Kétes kedvet mért csepegtetsz Még most is belém? Csak maradj magadnak! Biztatóm valál; Hittem szép szavadnak: mégis megcsalál. – Kertem nárciszokkal Végig ültetéd; Csörgő patakokkal Fáim éltetéd; Rám ezer virággal Szórtad a tavaszt, S égi boldogsággal Fűszerezted azt. Gondolatim minden reggel Mint a fűge méh, Repkedtek a friss meleggel Rózsáim felé. Egy híját esmértem Örömmimnek még: Lilla szívét kértem S megadá az ég. – Jaj, de friss rózsáim Elhervadtanak; Forrásim, zöld fáim Kiszáradtanak; Tavaszom, vígságom Téli kínra vált; Régi jó világom Méltatlanra szállt. Óh, csak Lillát hagyta volna, Csak magát nekem; Most panaszra nem hajolna Gyászos énekem. Karja közt a búkat Elfelejténem, S a gyöngykoszorúkat Nem irigyleném. – Hagyj el, óh, Reménység! Hagyj el engemet: Mert ez a keménység úgyis eltemet. Érzem, e kétségbe` Volt

erőm elhagy. Fáradt lelkem égbe, Testem földbe vágy. Nékem már a rét hímetlen, a mező kiszült, a zengő liget kietlen, a nap éjre dült. – Bájoló lány trillák! Tarka képzetek! Kedv! Remények! Lillák! – Isten véletek!” (Csokonai Vitéz Mihály, a Reményhez) Pompás költői megfogalmazások után újra a Bibliához térünk vissza, mert minket igazán csak Isten kinyilatkoztatott szava tud biztonságosan irányítani ebben a fontos témakörben. Zűrzavaros világunkban elsősorban bibliai erőforrásokra kell lelnünk és hagyatkoznunk.

3. Remény a Bibliában

Láttuk, hogy ihletett költők is milyen tévesen képzelik el emberi boldogságukat, amikor földi vágyak irányítják képzeletüket. Ezek a vágyak nem mindig teljesülnek. Ilyenkor csalódottan emlegetik: „Földiekkel játszó égi tünemény, Istenségnek látszó csalfa, vak remény, Csak maradj magadnak, biztatóm valál, Hittem szép szavadnak mégis megcsalál.” (Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez) Amikor keresztény módon beszélünk a reményről, akkor mindig, mint isteni erényről szólunk. Arról a lelkierőről, amely könnyen, gyorsan belekapaszkodik Isten ígéretébe, hogy minden embert a mennyei boldogságra hívott meg, ennek elnyeréséhez megadja a szükséges kegyelmeket. Ezért írja Pál apostol: „Ne foglalkozzanak mesékkel és vég nélküli nemzetségtáblákkal, amelyek inkább szörszálhasogatáshoz vezetnek, mint az Isten szerint való rendhez, amely hiten alapszik” (1Tim 1,4), tehát nem emberi vágyak, nem a zsidók mentsváraként szereplő ábrahामी leszármazás az örök boldogság eszköze, hanem Jézus eget nyitó kereszthalála. Mindenkinél át kell formálódnia: „Ők azonban a jobb felé törekszenek, a mennyei felé. Ezért Isten nem szégyelli őket, amikor őt Istenüknek hívják, hisz várost készített nekik. (Zsid 11,16) „Ez az ígélet, amelyet ő ígért nekünk: az örök élet.” (1Jn 2,25) Ebben az ígéletben nem kisebb öröm rejlik, mint Isten birtoklása, a remény teljesülése „Szereitem, most Isten fiai vagyunk, de még nem lett nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Tudjuk azonban, hogy amikor meg fog jelenni, hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk őt, amint van.” (1Jn 3,2) Mivel az örök boldogságot kiérdemelni nem lehet, vagyis semmit nem tudunk tenni, amivel Istent kötelezhetnénk arra, hogy minket mennyországába bevigyen, azért

az Isten ígéretében mindvégig bizakodnunk, tehát remélnünk kell. Ezért jó mindig felindítanunk az isteni erényeket: „Istenem, hiszek tebenned, mert örökké igazmondó vagy. Istenem, remélek tebenned, mert végtelenül hű és irgalmas vagy. Istenem, szeretlek téged, mert végtelenül jó és szeretetreméltó vagy” „a hit pedig alapja annak, amit remélünk, bizonyítéka annak, amit nem látunk.” (Zsid 11,1) Isten parancsolja, hogy reménykedjünk, de azt is, hogy tegyünk meg minden jót az üdvösség érdekében, vagyis egész életünk az igazság és a szeretet szolgálatában álljon. A szeretet feltételezi azt, hogy egész életemet mások boldogítására szentelem, és nem várok cserébe földi viszonzást. Ebben az esetben ugyanis Isten kötelezi önmagát, hogy annyi boldogságot biztosít nekem, amennyit én nyújtottam itt a földön másoknak. Ez a három isteni erény összetartozik, egymást segítik, kiegészítik az üdvösség munkálásában. Erre utal Pál apostol: „Gondolunk Istenünk és Atyánk előtt a mi Urunkban, Jézus Krisztusban való hitetek gyümölcsseire, fáradozó szeretetetekre és türelmes reményetekre.” (1Tessz 1,3) Másutt is utal erre az összetartozásra: „Mert mi a Lélek által hitből várjuk a megigazulás reményét.” (Gal 5,5)

4. Ószövetség

A remény Jahveh áldásainak ajándéka

Amikor az első emberpár bűnével elveszítette a megszentelő kegyelmet, az istengyermekség eszközét és az üdvösség feltételét, Isten nem vetette rögtön örök kárhozatra sem őket, sem leszármazottaikat. Bánatukat látva megszánta őket, és reményt gyújtott szomorú szívükben: „Ellenségeskedést vetek közéd (sátán) és az asszony közé, a te ivadékod és az ő (asszony) ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te pedig a sarkát mardosod.” (Ter 3.15) A Biblia lapjain azonban igazán csak Ábrahám történetével jelenik meg a remény, bár ez még először csupán egy földre és felesége, Sára termékenységre vonatkozik: „Menj ki földedről és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok majd neked! Nagy nemzetté teslek és megáldalak. Benned nyer áldást a föld minden nemzetsége.” (Ter 12,1.3) Századok múlva sem lesz magasabb rendű Izrael reménye: Istentől csak az Ígélet-földjét és ott földi boldogságot remél. (Kiv 3,8.17; 23,27-33)

Izrael nagyon ostobán viselkedett, amikor Jahveh-t, minden javának forrását elhagyva kőből, vasból, fából fabrikált bálványokhoz pártolt, amik semmit sem tudtak adni nekik. Nagy Sándor halála után a zsidó nép Antióchosz Epifánész uralma alatt élt, akinek az az ötlete támadt, hogy megszünteti népének nemzeti sajátosságait, elveszi nyelvüket, hitüket, szertartásaikat, identitástudatukat. Mint mindenütt, köztük is akadtak kollaboránsok, akik így agitálták a nagy többséget: „Rajta, szövetkezzünk a körülöttünk lakó népekkel, mert az óta szakadt ránk a sok baj, amióta elkülönültünk tőlük.” (1Makk 1,11) Ez a megfogalmazás ugyan jóval későbbi, mint maga az Úrhoz való hűtlenség kezdete, de akkor is érvényes volt, mint gondolkodás. Jeremiás próféta figyelmezteti kortársait: „Adjatok az Úrnak, a ti Isteneteknek dicsőséget, mielőtt besötétedne, és mielőtt megbotlana lábatok a homályos hegyeken! Világosságra vártok, de ő a halál árnyékává teszi azt, sötét felhővé változtatja” (Jer, 13,16), „Az Úr, a mi Istenünk megsemmisített minket, és mérgezett vizet itatott velünk, mert vétkezünk az Úr ellen. Békességre vártunk, de nincs semmi jó, a gyógyulás idejére, de íme, rettenet.” (Jer, 8,14-15). Ez lett a vége a nagy tévedésnek, hogy mindent, amit Isten valóban megadott, emberi babonákkal akartak biztosítani. Ostoba hitehagyásukra Ozeás ajánl orvosságot: „Térj vissza Istenedhez! Tartsd meg az irgalmat és az igazságot, és remélj mindenkoron Istenedben!” (Oz 12,7) a végső boldogságot csak az Úr adhatja. Benne kell remélni. Mennyire örök vonás ez a gondolkodás. A legújabb kori történelem, a volt keresztény Európa és hazánk is ennek köszönheti romlását: sokan elhagyták Istent, Jézust, és a pénzt imádva bajba sodortak mindent. A hosszú babiloni fogság idején megrokkant Izrael reménye. Isten a köztük élő Ezekiel prófétát részesíti vigasztaló látomásban. Egy óriási rétre vitte, amelyet vastagon fedtek kiszáradt emberi csontok. „Akkor azt mondta nekem: Emberfia, ezek a csontok Izrael háza; ők azt mondják: Kiszáradtak csontjaink, elveszett a reménységünk, elvesztünk! Azért prófétálj és mondd nekik: Így szól az Úr Isten: Íme, én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem, és bevezetlek titeket Izrael földjére, és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr.” (Ez 37,11-13) Prófétatársa is biztatja népét: „Várom az Urat, aki elrejtette arcát Jákob háza előtt, és benne remélek. Íme, én és a gyermekek, akiket nekem adott az Úr, jelek és csodák vagyunk Izraelben a Seregek Urától, aki a Sion hegyén lakik. És ha így szólnak hozzátok:

Forduljatok a halottidézőkhöz és a jövőmondókhoz, akik suttognak és mormolnak, miért ne fordulna a nép az Istenéhez, az élők ügyében a halottakhoz? Utasítsátok őket a tanításhoz és tanúbizonyosághoz! Bizony, olyan dologról beszélnek, amelynek nincs hajnala.” (Iz 8,17-20) Aki megérti, hitre ébreszti az Úr, az megmenekül: „Íme, az Úr rajta tartja szemét a bűnös országon: eltörlöm azt a föld színéről; de nem semmisítem meg teljesen Jákob házát, mondja az Úr.” (Ám 9,8)

5. A jövő reménye

Izrael reménye az élet sokféle adományára vonatkozott. Prófétái jövődőléseiből számukra elemi erővel az csendült ki, hogy Jahveh gondját viseli Izraelnek. Megadja majd azt a békét, melyet ellenséges szomszédi miatt nem birtokolhatott, s amelytől megfosztották a távolabbi nagyhatalmak, elsősorban Asszíria és Babilon, lehetséges ellensége Egyiptom is. Mivel Isten megígérte Dávidnak, hogy trónja unokái által örökösen megmarad, lassan úgy érezték, hogy ez a dávidi ország kitágult keretű ismétlődése lesz Dávid történelmi királyságának. Ez a remény földies színezetű: „Felüdítem a papok lelkét kövér falatokkal, és népem jóllakik javaimmal.” (Jer, 31,14) A sok szenvedés után a fogság megalázottsága és elnyomása helyett új, szabad világot remélnek: „Azon a napon meghallgatom az eget, az pedig meghallgatja a földet, s a föld meghallgatja a gabonát, a bort és az olajat, azok pedig meghallgatják Jezreélt. S én elültetem magamnak az országba, és irgalmazok annak, aki „Nincs irgalom” volt. És azt mondom „Nem az én népem” -nek: Népem vagy te, s ő azt mondja: Istennem vagy te. (Oz 2,23-26) Izajás hasonló szép prófétai képet fest a jövő természetes boldogságáról: „Végül kiárad ránk a lélek a magasból, és a sivatag gyümölcsöskertté válik, a gyümölcsöskert pedig erdőnek számít. Jog lakik majd a sivatagban, és igazság honol a gyümölcsöskertben. Az igazság műve béke lesz, az igazság eredménye pedig nyugalom és biztonság örökre. Népem békés otthonban lakik, biztonságos hajlékokban és gondtalan nyugalomban.” (Iz 32,15-18) Ezekből a prófétai megnyilatkozásokból markánsan kitűnik, hogy ők is csak a földi boldogság reményéig jutottak el. Talán innen ered Hiszkija király rémülete is az élete végét bejelentő prófétai szóra: „Napjaim köze-

pén kell elmennem az alvilág kapuiba, megfosztva hátralévő éveimtől! Azt mondtam: Nem látom az Urat az élők földjén, nem látok többé embert a világ lakói között.” (Iz 38,10-11) Istentől remegve kéri a földi boldog lét folytatását: „Uram, benned remél a szívem, hadd éljen a lelkem, gyógyíts meg, és éltesz engem.” (Iz 38,16) A próféták írásaiból az is kitűnik, hogy vágyakozva kéri, Isten ismerete töltse el az embereket: „Nem ártnak és nem pusztítanak sehol szent hegyemen, mert tele lesz a föld az Úr ismeretével, mint ahogy a vizek betöltik a tengert. Ez történik majd azon a napon: Jessze sarja a népek zászlajaként áll, őt keresik a nemzetek, és lakóhelye dicsőséges lesz.” (Iz 11,9-10) Ennek oka Isten kegyelme: „Tiszta vizet hintek rátok, és megtisztultok minden szennyetektől, és minden bálványotoktól megtisztítalak titeket. Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek; elveszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet adom majd belétek, és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint járjatok, és törvényeimet megtartsátok és megcselekedjétek.” (Ez 36,26-27) Ebben az időben megtérnek a nemzetek is: „Mindazok pedig, akik életben maradnak az összes nemzet közül, amelyek Jeruzsálem ellen vonultak, esztendőről-esztendőre feljönnek majd, hogy imádják a Királyt, a Seregek Urát és megüljék a sátoros ünnepet.” (Zak 14,16) a zsoltáros is ezt jövendőli: „hogyan hirdessék Sionon az Úr nevét, és az ő dicséretét Jeruzsálemben, amikor majd egybegyűlnek a népek és az országok, hogy az Úrnak szolgáljanak.” (Zsolt 102,22-23) A 63. zsoltárban Dávid arra utal, hogy az igaz Isten kultusza a róla való bensőséges elmélkedés és az ő szemlélése lesz. Ez viszont már a remény beteljesülésének gondolatát csillantja fel, mintegy felemelkedést a földi templomtól a mennybeig. Sajátságos, hogy Izrael jövendő reményét ezek után is elsődlegesen Isten földi országában véli bekövetkezni. Az is sajátságos elgondolás, hogy a remény beteljesülése, mint a közösség élménye mutatkozik: „Miért is hálnátok meg, Izrael háza? Mert nem akarom én a halandó halálát, -mondja az Úr Isten, térjete meg, hogy éljete.” (Ez 18,31-32) Ezzel is rámutat eme remény fogyatékoságára: a remény beteljesülése kizárólag a személyek boldog élménye lesz.

6. Újszövetség

Jézus beteljesíti Izrael reményét

Jézus harminc éves korában tanítani kezdett: „Térjete meg, mert elközelgett a mennyek országa”. (Mt 4,17) A mennyek országa a többi evangélistánál Isten országa néven szerepel. Amint Jézus később magyarázta: „Az Isten országa nem jön el szembetűnő módon. Nem fogják azt mondani: Íme, itt van, vagy amott. Mert az Isten országa köztetek van.” (Lk 17,21) Talán szerencsésebb lenne így fordítani: bennetek van. Ez ugyanis nem meghatározott darabja a földnek, mint a földi országok, amelyeket sorompók választanak el egymástól, hanem ez szellemiséget jelent: Isten igazsága és szeretete, illetőleg ezek szabad akarattal való elfogadása. Jézusban ez tökéletesen megvalósult, csak csatlakozni kellett hozzá. Isten Izraelt tüntette ki azzal a kiváltsággal, hogy belőle születik a Megváltó, aki megnyitja az ég kapuit az emberek előtt. Akik itt a földön csatlakoznak hitük által Jézushoz, tőle megkapják a lehetőséget és jogot a mennyei boldogsághoz, tehát a teljes reményt. Ennek ideje érkezett el. Jézus szenvedésével és halálával vitte végbe az emberek megváltását. Az Izraelből származott tanítványoknak tehát meg kellett érteniük, hogy nem földi, nagyhatalmi sikerekben kell remélniük, hanem tisztán lelki javakról van szó. Amint fentebb láttuk, Izrael reménykedése elsődlegesen mindig a földi értékekről, hatalomról és gazdagságról szólt, az apostoloknak sem volt könnyű ettől a sok évszázados elgondolástól megszabadulni. Jézus mennybemenetele előtt közvetlenül is megkérdezik: „Uram, talán most állítod helyre Izrael országát? Jézus pedig azt mondta nekik: Nem a ti dolgotok, hogy ismerjétek az időket és a korszakokat, amelyeket az Atya saját tetszése szerint határozott meg, a Szentlélek pedig majd erővel tölt el benneteket, hogy tanúságot tegyetek rólam Jeruzsálemben és egész Júdeában, Szamariában egészen a föld határáig.” (ApCsel 1,6-8) Izrael földies reménye nem telik be. Nem földi célja van az igazi reménynek, és a Szentföldön kívül is minden nép részesülhet benne, ha mindent odaad érte: „Ha a kezed vagy a lábad megbotránkoztat téged, vágd le azt és dobd el magadtól. Jobb neked nyomorékon vagy sántán bemenned az életre, mint két kézzel vagy két lábbal az örök tűzre kerülnöd. És ha a szemed botránkoztat meg téged, vágd ki azt és dobd el magadtól. Jobb neked félszemmel az életre bemenned, mint két szemmel a gyehenna tűzére kerülnöd.” (Mt 18,8-9) A remény új

távlatot is kap ettől kezdve, az Emberfia eljövételével csodálatos megdicsőülés vár az üdvözültekre: „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de az élete kárt szenved? Vagy mit adhat az ember cserébe a lelkéért? Mert az Emberfia eljön angyalaival Atyja dicsőségében, és akkor megfizet majd mindenkinek a szerint, amint cselekedett.” (Mt 16,26-27) Ezt erősíti meg az Úr az utolsó ítéletről mondott nagy beszédében is. (Mt 25,31-4) Ez a remény sziklaszilárdan áll a világ végéig mindenki számára, aki a krisztusi Egyházhoz tartozik: „és mondom neked: Te Péter vagy, és én erre a kősziklára fogom építeni egyházamat, s az alvilág kapui nem vesznek erőt rajta.” (Mt 16,18) De az Egyház nem maradhat jóleső biztonságban bezárt közösség, hanem oda be kell fogadni minden népet, mert Jézus mindenkiért meghalt, az üdvösség reménye tehát minden emberé: „Menjetez tehát és tegyetez tanítványná minden népet. Kereszteljetez meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek Nevében, és tanítsátok meg őket arra, hogy megtartsák mindazt, amit parancsoltam nektek! És íme, én veletek vagyok minden nap a világ végéig.” (Mt 28,19-20) Az Egyház kezdettől várja ezt a napot, a nagy parousiát. Tudva-tudja, hogy ez nem teljesen egyezik Izrael reményével, mert a próféták által is megjövendölt módon minden nép közös öröme lesz az Emberfia ígérete szerint: „Mondom nektek, sokan érkeznek majd keletről és nyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában. Az ország fiait pedig kivetik a külső sötétségre.” (Mt 8,11-12)

7. Az Egyház reménye Jézus Krisztus

Amikor Jézus búcsúzkodott tanítványaitól, szomorúság töltötte el a szívüket. Mi lesz velük, ha árván maradnak? Az Úr azonban újabb reményt csillantott fel előttük: „Most elmegyek ahhoz, aki küldött engem, és senki közületek nem kérdi tőlem: Hová mégy? Hanem, mivel ezeket mondtam, szomorúság töltötte be szíveteket. De én az igazságot mondom nektek: Jobb nektek, ha én elmegyek. Mert ha nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok, ha azonban elmegyek, elküldöm őt hozzátok.” (Jn 16,5-7) Ez ígéret beteljesült pünkösdi ünnepén. „Miután tehát Isten jobbjá felmagasztalta őt, és elnyerte az Atyától a Szentlélek ígértét, kiárasztotta azt, akit ti láttok és hallotok.

(ApCsel 2,33) Ezt az ígéretet az Úr már az Ószövetség idején is közölte Izraellel: „Megteremtem a hála gyümölcsét az ajkakon; békességet, békességet a távol és közel levőnek.” (Iz 57,19) Péter hivatkozik is erre: „Mert az ígéret nektek szól, valamint a ti fiaitoknak, és mindazoknak, akik távol vannak, de akik közül mindenkit meghív magához a mi Urunk Istenünk.” (ApCsel 2,39) Az Egyháznak van azonban más remélője is: Jézust dicsőségben várja vissza az égből ígérete alapján. Erre figyelmeztette a mennybe emelkedő Jézus után bámuló apostolokat két angyal: „Galileai férfiak, miért álltok és néztek az égre? Ez a Jézus, aki felvétetett mellőletek, úgy jön el ismét, ahogy az égbe felmenni láttátok.” (ApCsel 1,11) Jézus visszajövetelének időpontját közelebről nem határozta meg, az első keresztények vágyaik alapján úgy vélték, hogy az gyorsan bekövetkezik: „Legyetez ti is türelmesek, és erősítetez meg szíveteket, mert az Úr eljövetele közel van.” (Jak 5,8) Így vélelmezhető Pál írása is: „Mert ki a mi reménységünk, örömünk vagy dicsőségünk koszorúja? Nem ti, a mi Urunk Jézus előtt, amikor eljön?” (1Tessz 2,19) „Mert még egy kis idő, s az, aki eljövendő, eljön, és nem késik.” (Zsid 10,37) „Közel van mindennek a vége. Legyetez tehát okosak, és virrasszatok imádságokban!” (1Pét 4,7) Ezt a visszajövetelt általában a görög eredeti nyomán parúziának nevezték. Az apostolok később már komolyan figyelmeztették a híveket, hogy hosszabb távra kell berendezkedniük életvitelükben: „Az időről és óráról azonban, testvérek, szükségtelen írnom nektek. Hiszen magatok is igen jól tudjátok, hogy az Úr napja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj. Amikor azt mondják: Békesség és biztonság, éppen akkor szakad rájuk hirtelen a veszedelem, mint a várandós asszonyra a fájdalom, és nem menekülnek meg.” (1Tessz 5,1-3) Péter már a kísérelőjelenségekről is ír: „Az Úr napja úgy jön el, mint a tolvaj. Akkor az egek nagy robajjal elmúlnak, az elemek a hőségtől elolvadnak, a föld pedig, és a rajta lévő teremtmények elégnék.” (2Pét 3,10) Annak ellenére, hogy félelmetes körülmények kísérik Urunk második eljövételét, az Ő jövetelének reménye mégis örvendetes tény lesz. Pál apostol írja: „Legyetez örvendezők a reménységben!” (Róm 12,12) Péter buzdítása: „Inkább örüljetez, hogy részetez lehet Krisztus szenvedéseiben, hogy amikor dicsősége kinyilvánul, vigadozva örvendezetez.” (1Pét 4,13) Jézus eljövételének dicsősége bearanyozza a jelen komorabb szenvedéseit is: „Ez, ami mostani, könnyű szenvedésünk ugyanis a dicsőségnek igen nagy, örök mértékét szerzi meg nekünk, ha nem a látható dolgokra figyelünk, hanem a láthatatlanokra.” (2Kor 4,17-18) Ez a remény

józságra, kemény küzdelemre serkent bennünket: „Mi azonban, akik a nappaléi vagyunk, legyünk józanok, és öltük fel a hit és a szeretet páncélját, sisak gyanánt pedig az üdvösség reményét.” (1Tessz 5,8) Eme remény miatt el kell szakadnunk még e világ megengedett örömeitől is: „Azt mondom tehát, testvérek: Az idő rövid. Ezután azok is, akiknek feleségük van, legyenek olyanok, mintha nem volna.” (1Kor7,29) „Két megmásíthatatlan dolog által, melyek tekintetében Isten nem hazudhat, igazán komoly vigasztalásunk legyen nekünk, akik törekszünk az elénk tárt remény elnyerésére.” (Zsid 6,18)

8. *A remény Szent Pál leveleiben*

Az Egyház reménye, vagyis Jézus Krisztus visszajövetelének bizakodó várása Szent Pál tanításában is fontos pont. Ő is, mint minden tanítvány, nemcsak hisz ebben, de megtalálja azokat az elemeket is, amelyek egyéniségéből fakadnak, és gazdagítják a közös reményt. Nála jelentkezik az emberi test igénye, hogy részesülni akar, részesülnie kell porladása után a feltámadást követően a Krisztus-látásban: „De nemcsak azok, hanem mi is, akik magunkban hordjuk a Lélek zsengeit: mi magunk is sóhajtozunk bensőnkben, s várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.” (Róm 8,23) Ez azok számára is fontos remény, akik a világ vége idején élnek. Nem tudjuk, de valószínű, hogy azok halála nem jár a test elporlásával, hanem a lényeg megtörténik: a lélek kilép a testből, a test átalakul, az örök életre alkalmassá válik: „Íme, titkot mondok nektek: Nem fogunk ugyan mindnyájan meghalni, de mindnyájan el fogunk változni: hirtelen, egy szempillantás alatt, a végső harsonaszóra, mert megszólal a harsona, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, mi pedig elváltozunk. Mert ennek a romlandó testnek romolhatatlanságba kell öltöznie.” (1Kor 15,51-53) Így minden ember feltámadva látja reménye beteljesedését. A test feltámadása tehát nagy remény! Ebben hinnie kell minden kereszténynek:” Testvérek, nem akarunk titeket tudatlanságban hagyni azokról, akik elhunytak, hogy ne bánkódjatok, mint a többiek, akiknek nincs reménységük” (1Tessz 4,13) „Ha csak ebben az életben reménykedünk, nyomorultabbak minden más embernél”. (1Kor 15,19) A feltámadt embernek a teste is részesül abban a dicsőségben, amelyet földi életében teste-lelke együtt érdemelt

ki jótetteivel: „Ő majd megfizet mindenkinek tettei szerint: örök élettel azoknak, akik a jó cselekedetben való kitartásukkal dicsőséget, tisztességet és halhatatlanságot keresnek.” (Róm 2,6-7) Ebben minden keresztény biztos lehet: „hiszen tudjátok, hogy az Úrtól megkapjátok jutalmul az örökséget!” (Kor 3,24) A remény néha hosszú megpróbáltatásnak van kitéve, mint Ábrahámé. Ő hatvan évesen kapta az ígéretet, hogy fia születik. Száz éves volt a beteljesülés idején. „Ő reménységgel hitt a remény ellenére, így sok nemzet atyja lett, amint megmondattott neki, és nem gyengült meg a hitben, holott már majdnem százestendős volt”. (Róm 4,18-19) Isten hűsége szavatolja reményünket: „Aki hív titeket, hűséges, tehát meg is valósítja”. (1Tessz 5,24) De Ő teszi hűségessé az embert is (Róm 8,28-30) Pál nagyszerű példát lát reménységünk számára abban, hogy Isten Jézus Krisztussal kapcsolatos ószövetségi ígéretei beteljesültek: „Mert ahány ígérete csak van Istennek, mind „igen” lett őbenne”. (2Kor 1,20) Remélt túlvilági dicsőségünk már jelen van odaát: „Mert Isten, aki azt mondta: A sötétségből világosság ragyogjon fel, maga támasztott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon Isten dicsőségének ismerete Jézus Krisztus arcán.” (2Kor 4,6)

9. *„A bennetek lévő Krisztus, a dicsőség reménye”*

Szent Pál nemcsak a hit tárgyi síkján beszél nekünk a keresztény remény csodálatos erejéről, hanem gyermekded lelkülettel maga is átéli annak örömeit, gondjait. Görnyesztí a még be nem teljesült remény: „Mert amíg ebben a sátorban vagyunk, roskadozva sóhajtozunk, mivel nem azt akarjuk, hogy levetköztessenek, hanem hogy felöltöztessenek, s így azt, ami halandó, elnyelje az élet” (2Kor 5,4) Viszont, amikor gondolatban átéli a beteljesülést, ujjongani kezd: „Mert ennek a romlandó testnek romolhatatlanságba kell öltöznie, és ennek a halandó testnek halhatatlanságba kell öltöznie. Amikor pedig ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik, és ez a halandó halhatatlanságba, akkor beteljesedik az ige, amely írva van: Elnyelte a halált a diadal (Iz 25,8). Halál hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod? (Oz 13,14) A halál fullánkja a bűn, a bűn ereje pedig a törvény. De hála Istennek, aki megadta nekünk a győzelmet a mi Urunk, Jézus Krisztus által”. (1Kor 15,53-57) Ha ennek a végső beteljesülésnek

a fényénél szemléljük földi bajainkat, azok eltörpülnek: „sőt, mindent veszteségnek tartok Krisztus Jézus, az én Uram ismeretének mindent felülmúló voltaért. Őerte mindent veszni hagytam, és szemétnak tekintek, csakhogy Krisztust elnyerjem, s hogy én őbenne legyek, nem a saját megigazulásom alapján, amely a törvényből származik, hanem az által a megigazulás által, amely Krisztus hitéből való, vagyis amely az Istentől van a hit révén.” (Fil 3,8-9) Ez a remény olyan lelkesítő erő, mint a versenyben futó győzelmi esélye: „így futok a cél felé, annak a hivatásnak jutalmáért, amelyet Isten felülről adott Krisztus Jézusban.” (Fil 3,14) A verseny befejezése előtt pedig boldogan állapítja meg: „a jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Készen vár már rám az igazság koszorúja, amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, sőt nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik sóvárogva várják az ő eljövételét.” (2Tim 4,7-8) Pál apostol nem valami személyes beteljesülést vár az élet végén Jézustól, hanem magát Jézust: „Értsd meg, amit mondok, akkor az Úr megadja majd neked, hogy mindent megérts. Gondolj Jézus Krisztusra, Dávid sarjára, aki feltámadt a halálból, mint ahogy hirdeti az én evangéliumom, amelyért a bilincseket is beleértve úgy szenvedek, mint egy gonosztevő. De Isten igéje nincs megbilincselve. Mindent elviselek tehát a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget, az örök dicsőséggel együtt.” (2Tim 2,7-10) Őszinte szeretete nyilvánul meg abban, hogy ezt a beteljesülést nemcsak magának igyekszik biztosítani, hanem mindenkinek, a még pogányoknak is: „Most pedig örömet szenvedek, értetek, és kiegészítem testemben azt, ami hiányzik Krisztus szenvedéseiből, testének az egyháznak javára, amelynek én szolgálja lettem az Istentől értetek kapott tisztségnél fogva, hogy teljesen érvényt szerezzek Isten igéjének, a titoknak, amely századok és nemzedékek óta el volt rejtve, de amelyet most kinyilatkoztatott szentjeinek. Ez a titok pedig nem más, mint a bennetek lévő Krisztus, a dicsőség reménye.” (Kol 1,24-27) Pál ezt nem magától gondolta ki, hanem felismerte Isten szeretetből fakadt üdvösségtervét és magáévá tette egész szívvel. „Mert a teremtett világ sóvárogva várja, hogy Isten fiai megnyilvánuljanak. Hiszen a teremtett világ hiábavalóságnak van alávetve, nem önként, hanem az által, aki alávetette a reménység ajándékozásával. Mert a teremtett világ is felszabadul majd a romlottság szolgaságából Isten fiai számára. Üdvözülésünk ugyanis reménybeli”. (Róm 8,19-22.24)

10. A bárány menyegzője

Szent János apostol ismeri a nagy parúzia örömét, lelkében és írásaiban a keresztény remény nem ér véget azzal, hogy az Úr visszajön a mennyből, és minket magához, illetőleg Atyjához ölel: „És ha már elmentem és helyet készítettem nektek, ismét eljövök, és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek” (Jn 14,3) Ugyanezt kell mondanunk a feltámadás örömeire is: „Ne csodálkozzatok ezen, mert eljön az óra, amikor mindnyájan, akik a sírokban vannak, meghallják az ő szavát, és előjönnek: akik jót tettek, az élet feltámadására, akik pedig gonoszokat tettek, az ítélet feltámadására”. (Jn 5,28-29) Az ő reménye az örök élet birtoklásában teljesül. „Ahogyan Mózes fölemelte a kígyót a pusztában, úgy kell majd az Emberfiának is fölemeltetnie, hogy mindannak, aki hisz, örök élete legyen”. (Jn 3,14-15) Ezt a célt szolgálja nemcsak a kereszthalál, hanem nagy-nagy ajándéka, az Eukarisztia is: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon”. (Jn 6,54) Az örök élet Isten szeretetének óriási tanúságtétele: „A tanúság pedig az, hogy Isten örök életet adott nekünk. És ez az élet az ő Fiában van” (1Jn 5,11) Ez az örök élet a reményben már birtoka a Jézusban hívőnek: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még ha meg is halt, élni fog”. (Jn 11,25) Az ilyennek nem kell félnie az ítélettől sem, mert már át is esett rajta: „Aki hisz bennem, az nem esik ítélet alá.” (Jn 3,18) Ezeknek következtében csodálatos megállapítást tár elénk János. „Szeretteim, most Isten fiai vagyunk, de még nem lett nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Tudjuk azonban, hogy amikor meg fog jelenni, hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk őt, amint van. Mindaz, aki ezzel a reménységgel van iránta, megszenteli magát, mint ahogy ő is szent”. (1Jn 3,2-3) Az ítélet csak átmenet a számunkra: „Isten szeretete azzal lesz teljes bennünk, hogy az ítélet napján is lesz reményünk”. (1Jn 4,17) a Jelenések könyvében ismét bővül János remény-élménye. A Bárányt ünneplik a mennyben: „Sok angyalt láttam és hallottam szavukat a trón körül, s az élőlényekét és a vénekét, és számuk ezernyi ezer volt, akik hangosan azt kiáltották: méltó a Bárány, akit megölték, hogy övé legyen a hatalom és gazdagság, a bölcsesség, az erő, a tisztelet, a dicsőség és az áldás” (Jel 5,11-12) Innen, az isteni trón mellől száll le a földre az Egyház, az új Jeruzsálem: „Láttam a szent várost, az új Jeruzsálemet Istentől leszállni az égből, mint

SZENVEDÉS A BIBLIÁBAN

1. Szenvedés a Fiúisten emberi természetében

A katolikus Egyház a liturgiában egyre intenzívebben fordul Jézus Krisztus szenvedése felé. Urunk maga is igényli ezt, mint szeretetünk és őszinte részvétünk megnyilatkozását. Találhatóan fogalmaz a közmondás: A megosztott öröm dupla öröm, a megosztott fájdalom fél fájdalom. Szenvedésünk bőven akadt a múltban, de most is van belőle épp elég. Felmerülhet bennünk a kérdés: Miért kell az embernek ennyit szenvednie? Még erőteljesebben el kellene gondolkodnunk azon: miért kellett olyan rengeteget szenvednie Jézus Krisztusnak, a megtestesült Fiúistennek, akit semmi és senki nem vádolhat bűnről, míg az emberiséget iszonyú bűnök felelőssége sújtja? A Fiúisten végtelen tudása mindenre kiterjedt öröktől fogva. Ismerte Isten végtelen értelmi és akarati gazdagságát, hiszen Ő az Atya önismerete. Tudta pontosan a teremtendő világ nagyszerű tervét és egész jövőendő történelmét. Mint Isten kívül volt és van most is a teremtett világon, nem része. Ő azért akart megtestesülni, hogy emberi természetén keresztül megérezze a teremtett lények örömeit és szenvedéseit. János apostol így próbálja megfogalmazni Isten lényegét: „Szeretet az Isten; aki a szeretetben marad, Istenben marad és Isten őbenne.” (1Jn 4,16) A Fiú ezt tökéletesen átélte, amikor az isteni értelem síkján születő személye sértetlenül megkapta az Atyjától az egész végtelen isteni természetet, értelmet és akaratot. Közvetlenül megismerte, hogy a szeretet lényege fenntartás nélkül odaadni mindenünket. Csodálatos boldogság ez a felülmúlhatatlan ajándék. Mégis azonnal visszaadja Atyjának, mert tudja, hogy szüksége van az isteni természetre. Majd a szeretet túlaradó boldogságában együtt adják az immár közös kincsüket az isteni akarat síkján származó harmadik isteni személynek, a Szentléleknek, aki természetesen visszanyújtja az ajándékozónak, és ez az örökös ajándékozás a három Isteni Személy benső, szeretet élete. Erre a szeretetre, mint minta-okra teremti Isten a világmindenség látható csúcsát, az embert: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra! (Ter1,26) Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére, Isten képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.” (Ter 1,27)

a férjének fölékesített menyasszonyt. Hallottam, hogy egy harsány hang a trón felől azt mondta: Íme, Isten hajléka az emberek között! Velük fog lakni, s ők az ő népe lesznek. Maga a velük lévő Isten lesz az ő Istenük.” (21,2-3) Ezzel egy időben az Egyház rettenetes harcot vív a gonosszal a történelem során. Ez a harc sokszor vesztesnek tűnik, de maga a mindenható Ige harcol övéért: „Ekkor láttam, hogy megnyílt az ég, és íme, egy fehér ló, és aki azon ült, annak Hűséges és Igaz volt a neve, és igazságosan ítél és harcol. A szeme pedig olyan, mint a tűz lángja, és a fején számos korona. Olyan neve van rá írva, amelyet rajta kívül senki sem ismer. Vértől ázott ruhába volt öltözve, és ez a neve: Isten Igéje.” (19,11-13) A keresztény reménynek ki kell tartania, mert hiszen a végső győzelem közel van, amint a könyv első sora mondja: „csakhamar meg kell történnie.” (1,1) Ezzel is végződik látomás-sorozat: be is mutatja a könyv utolsó fejezeteiben, hogy amit Isten az Ó- és Újszövetség kinyilatkoztatásaiban a reményről üzent, minden beteljesül. Az Isteni Jegyes pedig ünnepélyesen megígéri: „Íme, hamarosan eljövök, és jutalmam velem van, hogy megfizessek mindenkinek tettei szerint. Én vagyok az Alfa és az Ómega, az első és az utolsó, a kezdet és a vég. Boldogok, akik megmossák ruhájukat a Bárány vérében, hogy hatalmuk legyen az élet fája fölött, és a kapukon át bemenjenek a városba.” (22,12-14) A Bárány szól: „Íme, hamarosan eljövök. Ámen. Jöjj el, Uram Jézus!” (22,20)

Mindegyiket egyenlő értéknek, mégis kicsit másnak, hogy legyen mit adniuk, azaz szerethessék egymást. Szeretetükből fakadjon új ember, szülessenek gyerekeik, akiknek saját természetüket, majd állandóan tevékeny szeretetüket adhatják. Így alakul ki a családban a hármasság, a tökéletes kölcsönös szeretet, az alapvető emberi boldogság. A Fiúisten Atyja akaratából, szíves örömmel veszi fel a Szentlélek teremtő erejéből egy szűzi édesanya szíve alatt az emberi természetet. Így akarja megismerni, hogy milyen a szeretet a teremtett lét-síkon. Kilenc hónapig élvezheti az édesanyai szív dobbanásaiból felé áradó emberi szeretetet, ezt a felbecsülhetetlen, páratlan ajándékot a fogantatás pillanatától. Egyetlen édesanya Mária, aki tudta, mikor kapja meg fia emberi életét. Ő vihette végig először magzatát a Szentföld tájain, ő mesélhetett neki az égi és földi jelenségekről. Boldog órák, napok, évek következtek egymás után. Amikor elközelgett születése perce, az összeírást követelő császári rendelet értelmében boldogan utazik ősapja, Dávid szülővárosába, Betlehembe. Nem kellett őt elutasítani szívtelen modorral a kicsi rendező úgy a körülményeket, hogy a szálláson már ne akadjon hely a számukra. Nem kéri, nem veszi senki ágyacskáját, nem kíván senkitől semmit a földi dolgokból, csak szülőanyjának maradéktalan szeretetét. Ettől a perctől kezdve tudatosítani akarja, hogy Ő az, aki ad. Igaz, hogy szeretetéért viszonzást vár majd. Íme, Jézus a földi boldogságot már ismeri. Jönnek örök hazája követői, az éneklő és hírhozó angyalok. Érkeznek a szegények képviselői, az egyszerű pásztorok. A földi szeretet első ízei: Dicsőség az Istennek, békesség az embernek.

2. Szeretet és szenvedés

A Fiúisten az Atya akaratából öröktől fogva a teremtendő világ minta-oka. Bár Isten nem része a teremtett világnak, és kívülről is tökéletesen érti minden részét, de a beteljesítő tény, a minta-ok tényleges megtestesülése, az emberi természet felvétele a Második Isteni Személy fősége alá kívánatossá tette, hogy két emberi tényezővel különösebben ismerkedjék: a szeretettel és a szenvedéssel. A Fiúisten számára új vállalást jelentett a bűn utáni emberi állapot. Isten első üdvösségtervében ugyanis nem szerepelt sem betegség, sem halál, sem lelki szenvedéshez tehát új helyzetet

jelentett, nehéz és megalázó vonatkozást. Az emberek ősanja, Éva, hivatása az volt, hogy önmagáról megfeledkezve minden tettével jövő generációi boldogságát mozdítsa elő. E helyett a kísértő ígéretétől felajzva arra gondolt, hogy a tiltott gyümölcsből lakmározva istenasszony lesz. Bűne, büntetése kettős: „Magsokasítom gyötrelmedet és terhesség kínjait! Fájdalommal szüled a gyermekeket! Vágyakozni fogsz a férfi után, és ő uralkodni fog rajtad.” (Ter 3,16) Az édesanyás szeretetet átélve Jézus magzatként valószínűleg nem okozott szenvedést édesanyjának, hiszen Máriának az ősbűn büntetése alól mentességet adott a szeplőtelen fogantatás kiváltságával. (Bár a Jelenések könyvében azt olvassuk, hogy a Napba öltözött Asszony vajúdiki születése közben Jel 12,4) Jézus összülei engedelmességét a szenvedésből fakadó engedelmisséggel tette jóvá: „Bár Isten Fia volt, engedelmisséget tanult abból, amit elszenvedett, és amikor eljutott a beteljesedéshez, örök üdvösség forrása lett mindazoknak, akik engedelmeskednek neki.” (Zsid 7,8-9) A szenvedés komoly emberi élmény, nem szabad lekicsinyelni az emberi szenvedések tényét. Sajnálja, hogy a boldogságra teremtett embernek viselnie kell ezt a sok fájdalmat, hiszen Isten eredeti terve szerint az embereknek nem kellett volna ebben részesedniük.

3. A szenvedés tiltakozó kiáltása

Az emberek gondos munkája ellenére sokszor nem sikerül elérniük azt az eredményt, amiért küszködtek. A sok gond, munka és szenvedés után a földi élet törvénye az, hogy minden ember élete a halállal végződjék. Gyászolni kell. Elemi vagy emberi gonoszságból eredő csapások sújtják az egyént és a közösséget. Az ószövetség írásai tele vannak ezekkel a jajkiáltásokkal. A zsidók fővárosának és templomának pusztulása, lakóinak fogásba hurcolása olyan megrázó élményt jelentett, hogy külön szentírási műfajt alkottak ennek méltó és szemléletes megéneklésére: a Siralmakat. Leggyakrabban Isten felé fordítja könnytől áztatott arcát a szenvedő nép. Igaz ugyan, a próféták szembe mondják az elnyomóknak sérelmeiket, az éhező nép a nagy éhínség idején Egyiptomban a fáraótól kér kenyeret (Ter 41,55), de az egyiptomi rabszolgák könyörgése mégis csak Istenhez szól. „Sok idő múltán meghalt Egyiptom királya. Ekkor Izrael fiai sóhaj-

toztak és segítségért kiáltottak a munka miatt. Kiáltásuk felszállt Istenhez a szolgaságból ő pedig meghallotta sóhajtozásukat.” (Kiv 2,23-24) Később, amikor már átkeltek a Vörös tengeren, és látták, hogy a nyomukban vannak az egyiptomiak, „az Úrhoz kiáltottak”. (Kiv14,10) A zsoltárokból is sok jajongást találunk. Betetőzi eme hosszú jajveszékelt Krisztus Urunk kereszten elsóhajtott, jajszavával: „ő testi mivoltának napjaiban imáit és könyörgéseit nagy kiáltással és könnyhullatással bemutatta annak, aki megszabadíthatta őt a haláltól, és meghallgatást is nyert hódolatáért. Bár Isten Fia volt, engedelmisséget tanult abból, amit elszenvedett.” (Zsid 5,7-8)

4. *A nem kívánt szenvedések*

A szenvedés olyan rossz, aminek nem kéne lenni. Jób könyvében olvassunk utalást az asszony nagyravágyásából keletkezett szenvedés általános voltáról: „Az asszony szülötte, az ember, rövid ideig él és betelik sok nyomorúsággal; mint a virág, kinyílik és elhervad, eltűnik, mint az árnyék, és nincsen tartós maradása.” (Jób 14,1-2) Ezt a megállapítást bontja ki további meglátásokkal a Bölcs: „Nagy vesződés jutott minden embernek, és súlyos iga Ádám fiainak! Attól a naptól fogva, hogy elhagyják anyjuk méhét, addig a napig, amíg el nem temetik őket mindenképp anyjába, gondolatuk és szívük aggodalma, reményük és várakozásuk a bevezetés napjáig az olyané, aki trónján ül dicsőségben, és az olyané is, aki porban, hamuban gubbaszt, azé, aki bíbort és koronát visel, és az olyané is, aki durva darócba öltözik-, nem egyéb, mint harag, féltékenység, gond és habozás, a halál félelme, folytonos viszály és civakodás. Amikor pedig ágyán megpihen, éjjeli álom zavarja gondolatait, alighogy egy múltpillanatra nyugalmat talál, máris rémképekkel küszködik, megzavarodik lelke látomásától, mintha háború napján menekülnie kellene, s amikor megmenekül, felébred, és csodálkozik, hogy nincs mitől félnie. Minden élő mellett az embertől az állatig, s a bűnösök mellett hétszeresen is, ott terem még a halál és a vérontás, a viszály és a pallos, az elnyomás, éhínség, szorongatás és a csapások.” (Sir 40,1-9) Az ember, azonban amíg küszködik a nem kívánt szenvedésekkel, nem nyugszik bele sorsába. Próbálja bölcsességével ellensúlyozni bajait: „Ne légy bölcs önnön szemedben, féld az Istent és kerüld a rosszat,

ez egészség testednek, és életerő csontjaidnak.” (Péld 3,7-8) A bölcsesség ajándékai kiutat mutatnak a bajokból: „Mert életet adnak megtalálóiknak, és gyógyulást az egész testnek.” (Péld 4,22) „A nyugodt kedély a testnek is épség, a szenvedély azonban szű a csontban.” (Péld 14,30) Az egészség a szenvedéssel fenytett világban Isten különleges ajándéka, amiért hálával és dicsérettel tartozunk: „Mily nagy az Úrnak irgalmassága, és irgalma azokhoz, akik hozzá térnek.” (Sir 17,28) Mint minden Kegyelmet, ezt is kérni kell: „Semmi sem esik meg a földön ok nélkül, s a nyomorúság nem a földből fakad; az ember úgy születik nyomorúságra, mint a madár repülésre. Én pedig az Úrhoz fordulnék kéréssel, Isten elé terjeszteném ügyemet, hogy az alázatosakat fölemelje, s a szomorúakat jólétbe helyezze.” (Jób 5,6-8.11) „Szorongatásukban az Úrhoz kiáltottak, s ő gyötrelmükből kiragadta őket.” (Zsolt 108,19) A betegség a bibliai korban még félelmetesebb szenvedés volt, mint manapság, amikor az orvostudomány igen magas fokon áll. Többet kellett várni a természetfölötti világtól a gyógyulni vágyóknak. A zsoltárokból van példa segítséget kérő imára: a 6, 39, 42, 89 zsoltárok. A Biblia a természet eredeti, a bűnbeesést megelőző állapotának kedvelője, nem pártolja a szenvedést. Ezért dicséri és Isten áldásának minősíti az orvost és a gyógyszereket: „Becsüld meg az orvost, mert szükség van rá, hiszen a Magasságbeli rendelte őt. Istentől van az orvos minden bölcsessége, a királytól pedig ajándékban részesül. Az orvos tudománya felmagasztalja az ő fejét, és dicséretet nyer a főemberek előtt. A Magasságbeli teremtette a földből az orvosságokat, és okos ember nem iszonyodik tőlük. Velük csillapítja az orvos a fájdalmat, és belőlük készít a gyógyszerész illatos kenetet, s állít elő gyógyító irt, hogy tönkre ne menjenek az ő alkotásai és Isten békéje legyen a földön. Fiam, ha beteg vagy, ne hagyj el magadat, hanem imádkozz az Úrhoz, és meggyógyít téged. De orvost is engedj magadhoz, hisz az Úr rendelte őt, el ne távozzon mellőled, mert szükség van fáradozására. Mert van idő, amikor kezükre kell magad bíznod, és ők is könyörögnek az Úrhoz, hogy egészséget és enyhülést adjon az ő működésük által.” (Sir 38,1-4.7-9.11-14)

5. Szenvedés az Ószövetségben

A Biblia szívesebben venné, ha nem lennének szenvedések. Ezért ajánlja a buzgó imát, Isten természetfeletti segítségét, biztat az orvosi közreműködésre, a természetes gyógymód igénybevételére. Várva várja a messiási időket, mert azzal érkezik el a szabadulás sok bajtól is: „Akkor majd osztoznak a vakok a sok prédán, és a sánták zsákmányt zsákmányolnak. Nem mondja egy lakó sem: Beteg vagyok. A nép, mely ott lakik, elnyeri benne bocsánatát.” (Iz 33,23-24) A jövődő feltámadást is úgy látja, várja a próféta, mint a szenvedés befejezését: „Életre kelnek majd halottaid, holttestük feltámad. Ébredjetek és ujjongjatok, akik a porban laktok! Mert világosság harmata a te harmatod, és a föld újjászüli az árnyakat.” (Iz 26,19) „Meghallják majd azon a napon a süketek a könyv ígeit, és a homály és sötétség után a vakok szeme látni fog.” (Iz 29,18) Maga Urunk Jézus is szívet melengető izajási sorokat olvas a messiási idők szenvedést eltörlő üzenetéből, amikor Názáretben honfitársainak mint Messiás bemutatkozik: „Az Úristen Lelke van rajtam, mert felkent engem az Úr, elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, hogy bekötözsem a megtört szívűeket, hogy hirdessem a foglyoknak a szabadulást, és a megkötözötteknek a börtön megnyitását, s Hogy hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét és Istenünk bosszújának napját, hogy megvigasztaljak minden gyászolót, hogy Sion gyászolóinak fejdísz adjak a hamu helyett, öröm olaját a gyász helyett, Dicséret palástját a csüggedés lelke helyett.” (Iz 61, 1-2) Az ószövetségi nép láthatta a tíz egyiptomi csapás idején, hogy azok Jahveh büntetéseként sújtják a gazdag és kevély birodalmat. A próféta már a bálványimádó és szegényeket, tönkretevő izraelitákat nevezi új Egyiptomnak: „Bár kemény csapással sújtja az Úr Egyiptomot, de meg is gyógyítja: megtérnek az Úrhoz, és ő enged kérésüknek, s meggyógyítja őket.” (Iz 19,22) Népem „útjait láttam, de meggyógyítom őt, vezetem őt, és vigasztalással fizetek neki és gyászolóinak.” (Iz 57,18) Ezt követi a Messiás gyógyítása: „a mi betegségeinket ő viselte, és a mi fájdalmainkat ő hordozta, mi mégis megvertnek tekintettük, Istentől sújtottnak és megalázottnak. De őt a mi vétkeinkért szúrták át, a mi bűneinkért törték össze, a mi békességünkért érte fenyítés, és az ő sebe által gyógyultunk meg.” (Iz 53,4-5) A Messiás egyik fontos ószövetségi előképe a rézkígyó volt. A Mózes és Áron ellen fellázadt zsidó tömeg szörnyű büntetést kapott

Jahvehtől. Tüzes marású kígyók lepték el a tábor. Sokan belehaltak a kígyómarásba. A megrémült nép akkor Mózeshez futott: „Vétkeztünk, mert az Úr ellen és te ellened szoltunk; könyörögj, hogy vegye le rólunk ezeket a kígyókat! Könyörgött is Mózes a népért, mire az Úr így szólt hozzá: Készíts egy rézkígyót és tedd ki jelül: amelyik megmárt feltekint rá, megmarad. A megmártak, ha feltekintettek rá, meggyógyultak.” (Szám 21,7-9) Erre az előképre maga Jézus is hivatkozik: „Ahogyan Mózes fölemelte a kígyót a pusztában, úgy kell az Emberfiának is fölemeltetnie, hogy mindannak, aki hisz, örök élete legyen őbenne.” (Jn 3,14-15) Még kiegészíti ezt a jövődölést azzal, hogy ez a fölemeltetés az egész világ váltsága lesz: „Én pedig, ha majd felmagasztalnak a földről, mindent magamhoz vonzok.” (Jn 12,32) Mindazonáltal az Ószövetség nem ismeri az önkéntes, aszketikus, újszövetségi értelemben felfogott szenvedést. Ezt a szárazságban, a javak elvesztésében, tömegszerencsétlenségekben, háborúkban, üldöztetésekben megnyilvánuló, türelemmel elviselhető szenvedést csak az Újszövetség idején látjuk igazán, amikor már Jézus példája lebeg előttünk, és kegyelme erőt ad hozzá.

6. Dilemma a szenvedés ószövetségi megítélésében

Az ószövetség választott népe nagyon kicsi sziget volt a maga egyistenhitével a bálványimádó népek óceánjában. Azok a szenvedéseket magyarázhatták úgy, hogy a különböző rangú bálványok nem tudtak valamiben megegyezni, bosszújukat az embereken töltötték ki: szenvedést bocsátottak rájuk. A zsidók jól tudták, hogy csak egy Isten van. Amikor Babilonba hurcolták a választott népet, és a lerombolt jeruzsálemi templom arany és ezüst edényeit Babilonba vitték, és elhelyezték az ottani főbálvány templomában, a győztesek úgy magyarázták: a mi istenünk legyőzte a zsidókét! Isten azonban maga tanúsítja: „Bennük alkotok világosságot, én teremtek sötétséget, én szerzek jólétet, és teremtek bajt; én, az Úr, cselekszem mindezeket.” (Iz 45,7) A zsidó hagyomány folyamatosan megőrizte ezt a prófétai szót: „Jön-e a városra veszedelem, melyet nem Jahveh vitt véghez?” (Am 3,6) A próféták nem kerülhetik el a teljes igazság kimondását, bár szeretnék éreztetni, hogy az Úr sokáig vár türelemmel, és csak

hosszú várakozás után bünteti szenvedéssel a megtérni nem akarókat. A büntetés okozta szenvedések láttán a gonoszok reakciója: „Nincs Isten!” (Zsolt 10,4) így szól szívében az esztelen: „Nincs Isten!” (Zsolt 14,1) Másutt talán enyhébb a tagadás: „Azt mondják: Hogy lenne erre gondja Istennek? Hogy is lenne erről tudomása a Fölségesnek?” (Zsolt 73,11) A türelmes Jób próbatétele szörnyű szenvedéseket okozott ennek a tiszta és nagy hitű férfiúnak. Felesége erre biztatja: „Mégis megmaradsz jámborságodban? Áldd az Istent és halj meg! Erre ő azt felelte neki: Balga nő módjára beszélsz! Ha a jót elveszjük Isten kezéből, a rosszat miért ne vennénk?” (Jób 2,9-11) A szenvedések magyarázatánál nem tételezik fel, hogy Isten szenvedtetni akar, vagyis fájdalmat kíván okozni népének. Ilyenkor arra utalnak, hogy a természetben sok az elkerülhetetlen katasztrófa. Az öregséggel is járnak természetes bajok. A világegyetemben akadnak kárt okozó ellenségek, mint az átok és maga a sátán. Akit ő elcsábít, megátalkodottá tesz, ráfizet: „Jaj a gonosznak! Rosszul jár, mert keze tetteihez mérten lesz fizetsége.” (Iz 3,11) „Ne tégy rosszat, akkor téged sem ér semmi rossz. Kerüld az igaztalanságot, akkor távol marad tőled a baj. Fiam! Ne vess gonosz magot igaztalan barázdába, akkor nem aratod azt hétszeresen!” (Sir 7,1-2) József testvérei súlyos lelkipurdalással idézik fel öccsük eladásának szomorú történetét, amikor József próbára tette őket: „Méltán szenvedjük ezeket, mert vétkeztünk öcsénk ellen. Láttuk lelke szorongását, amikor rimáncodott nekünk, de nem hallgattuk meg, ezért jött ránk ez a nyomorúság” (Ter 42,21) Jób barátai is arra gyanakszanak, hogy a feddhetetlenek ismert férfiúnak valami titkos, nagy bűne lehet, mert Isten ekkora szenvedést mért rá. Viszont Isten már az emberiség történelmének kezdetén megmutatta, hogy a szenvedésmentes tervét a sátán incselkedése következtében elkövetett ősbűn tette tönkre. Minden emberi és egyéb szenvedésnek az okát ebben kell keresni. Itt borult fel a családi béke, az emberek és a természet összhangja, megjelent a betegségek réme, és a legsúlyosabb büntetés: az első és második halál, vagyis az örök kárhozat. (Ter 3)

7. Halál és feltámadás

Kimondani könnyű: mindenkinek meg kell halnia. Az ősszülőknek sem okozott igazán fejtörést, mit is jelent Isten közlésében a halál: „Azt parancsolta az Úr Isten az embernek: A kert minden fájáról ehetsz, de a jó és gonosz tudásának fájáról ne egyél, mert azon a napon, amelyen eszel róla, meg kell halnod!” (Ter 2,16-17) Éva előbb élvezhette fia születésének anyai örömeit, majd meg kellett tapasztalnia elsőszülöttének gonoszságát, amikor szelíd lelkű öccsét, Ábelt irigységből megölte. Egy csupa jószág, csupa élet vérbe fagyva, üres tekintettel. Íme, a tiltott gyümölcs élvezetének következménye! A bölcsességi irodalomban így kerül szóba a halál: A haragnak napján mit sem ér a gazdagság, de az igazságosság megment a haláltól. A tiszta embernek igazságossága elsimítja útját, de a bűnös elbukik a bűne által (Péld 11,4-5) Ámosz próféta a halált úgy érzékelteti, mint áthatolhatatlan sötétséget: „Sötétség az, nem világosság, olyan, mint amikor az ember az oroszlán elől menekül, és medve jön vele szembe; vagy mint amikor bemegy a házba és kezével a falnak, támaszkodik, és megharapja a kígyó.” (Ám 5,18-19) Az ószövetségek még ennél is botrányosabbnak érzik, hogy a rendes emberek gyakran korábban halnak meg, mint a gonoszok. „Hívságos napjaim folyamán ezeket is láttam: Van igaz ember, aki igaz volta mellett is tönkremegy, és a van bűnös, aki gonoszsága mellett is sokáig él.” (Préd 7,15) Hasonlóan búsong Jeremiás is ezen a visszasságon: „Igaz vagy, Uram, ha vitatkozom is veled; mégis hadd folytassak pert veled! Miért sikeres az istentelenek útja? Nyugodtan élnek mind a hűtlenül elpártolók. Elültetted őket, gyökeret is vertek, fejlődnek, gyümölcsöt is hoznak, közel vagy a szájukhoz, de távol a veséjüktől.” (Jer, 12,1-2) Habakuk próféta valóságos kudarcnak éli meg a jó és rossz harcát. Akár a mai állapotokról is mintázhatta volna: „Meddig kiáltok még, Uram, és nem hallgatsz meg engem? Kiáltozok hozzád: Erőszak! És te nem szabadítasz meg engem? Miért engedsz látnom gonosztságot és nyomorúságot, miért kell fosztogatást és elnyomást látnom magam előtt? Folyik a per, és egyre nagyobb a civakodás. Ezért sértik meg a törvényt, és nem ér célhoz a jog, hiszen a gonosz az igaz fölé kerekedik, és így hamis ítélet származik.” (Hab 11, 2-4) Már az előzményekben is szóltunk róla, nagy dilemma az ószövetség népének, hogy ez a rengeteg baj semmiféle okkal nem magyarázható, ha elégséges indokot keresünk. A szenvedésekben

Isten okként mindenképpen szerepel. Hiszen minden létező ok másodlagos Isten mögött, nemcsak a látható világ elemei, de maga a rossz gyökere a sátán is. A zsidó nép sorsáról vitatkozik Istennel a zsoltáros: „De most elvetted, és szegyenben hagytál minket, nem vonultál ki seregünkkel, ó Isten. Megfutamítottál ellenségeink előtt, és gyűlölőink fosztogatnak minket. Vágójuhok gyanánt odaadtál minket, szétszórtál a nemzetek között. Népedet ár nélkül eladtad, nem lettél gazdagabb a cserével. Kiszolgáltattál szomszédaink gyalázásának, azok nevetésének és gúnyolódásának, akik körülöttünk laknak. Mindez ránk szakadt, pedig mi nem feleedtünk el téged, nem szegtük meg szövetségedet. Szívünk nem fordult el tőled, és nem tértek el ösvényeink a te utaidtól. Ámde minket mindenkor teérted gyilkolnak, és levágásra szánt juhoknak tartanak. Ébredj föl, miért alszol, Uram? Ébredj föl, ne taszíts el végleg! Hisz lelkünk a porba hanyatlott, testünk a földhöz tapadt. Kelj, Uram, segítségünkre, és irgalmadban válts meg minket!” (Zsolt 44,10-14.18-19.23-24.26) Annak ellenére, hogy sok szenvedés érte a zsidó népet, mindig megőrizte reményét Urában. Hű tanúja ennek az optimizmusnak Jób könyve. Isten engedi ellene a sátán támadásait. Előbb elvesztette minden vagyonát, tíz gyermekét, majd a sátán alattomos és fájdalmas betegséggel testét tette tönkre. A keleti nagyúr a szemétdombon él. Ellene fordulnak barátai. Vitába keveredik velük. Isten is megrója. Mégis ő kerül ki felmagasztalva a próbatételből: többet kap vissza, mint amit előzőleg birtokolt. Gyermekei születnek: hét fia, három lánya, negyedízig meglátja unokáit.

8. A szenvedés, mint misztérium

A misztérium titkot, titokzatosságot jelent. A görög *myó*=bezár, igéből származik. A pogány vallásokban is voltak olyan elemek, amelyeket nem közöltek mindenkivel. Aki aztán próbatételek után méltónak bizonyult a beavatásra, annak az ajkait a vallási vezető két ujjal összefogta, bezárta, annak jeléül, hogy amit most megtud, arról senkinek nem szabad beszélnie. Amikor a szenvedés misztériumáról beszélünk, keressük annak értelmét, miért volt szükség erre az emberi gyötrődésre? Van-e valami rejtett értelme, vagy csupán az elkövetett bűnökért kell elviselni? Csak saját ma-

gunk vétkeiért kapjuk engesztelő lehetőségnek, vagy a szeretet révén lehet átvállaló ereje is? A sokat szenvedett próféták és ószövetségi bölcsék előtt lassan tisztul a megfejtés: a szenvedés olyan folyamat, mint a nemesfém elválasztása a salaktól. „Mert próbára tettél minket, Isten, megvizsgáltál minket tűzzel, mint ahogy az ezüstöt vizsgálják. Törbe is vezettél, nyomorúságot tettél hátunkra. Engedted, hogy emberek gázoljanak a fejünkön, tűzön és vízen mentünk keresztül, de te kivettél minket az enyhülésre.” (Zsolt 66,10-12) Jeremiás hasonlóan látja a szenvedést: „Ezért így szól a Seregek Ura: Íme, én megolvasztom és megpróbálom őket, mert mi mást tehetnék népem leánya miatt? Gyilkos nyíl a nyelvük, álnokságot beszél, szájával békességről beszél társának, de bensejében cselet vet neki.” (Jer 9,6-7) Az atyai figyelmeztetéshez hasonló a megpróbáltatás: „Ne vesd meg, fiam, az Úr fenyítését, és meg ne und dorgálását, mert az Úr azt feddi, akit szeret, s azt a fiát sújtja, akit kedvel.” (Péld 3,11-12) A gyors büntetéssel Isten néha komoly útmutatást ad: „Kérem azokat, akik ezt a könyvet olvassák, ne iszonyodjanak el ezek miatt a szomorú esetek miatt, hanem fontolják meg, hogy az, ami történt, nem vesztére, hanem csak feddésére van nemzetünknek.” (2Makk 6,12) Jób és József története komoly élmény, amelyből megérthetjük, hogy a nehéz szenvedések nagy jótéteményeket készíthetnek elő: „Ti gonoszat terveltetek ellenem, de Isten jóra fordította azt, hogy felmagasztaljon engem, amint most látjátok, és sok népet megmenten. Ne féljete, én gondoskodom rólatok és gyermekeitekről.” (Ter 50,20-21) A bölcs fiatal hirtelen halála sem mindig büntetés: „Látják ugyanis a bölcsnek végét, de nem értik, mit rendelt felőle Isten, és miért helyezte őt az Úr biztonságba. Látják őt és lenézik, az Úr azonban kineveti őket. Ők pedig becstelen hullává lesznek, és gyalázatban lesz részük a holtak közt örökre.” (Bölcs 4,17-19) Isten terveiben a szenvedéseknek olyan mély értelmük lehet, hogy akik buzgón vállalják, azoknak Isten külön elismerését nyilvánítja. Így dicséri az Úr Ábrahámot, Jóbót, Tóbiást: „Mivel nem haboztál fölkelni és otthagyni ebédedet és elmentél eltemetni a halottat, megbízást kaptam, hogy próbára tegyelek. Ugyanakkor elküldött Isten, hogy meggyógyítsalak téged és menyedet, Sárát”. (Tób 12,13-14) A szenvedésnek közbenjáró és megváltó étéke is lehet. Erről szól már Mózes és a próféták története is, de igazán eme előképek után az igazi beteljesülés, Urunk Jézus példája. „De az Úrnak úgy tetszett, hogy összetörje betegséggel. Ha odaadja engesztelő áldozatul életét, meglátja majd utódait,

hosszúra nyújtja napjait; és az Úr tetszése az ő keze által teljesül.” (Iz 53,10) „Ezért osztályrészül adok neki sokakat, és hatalmasokkal osztozik a zsákmányon, amiért halálra adta életét, és a bűnösök közé számították, pedig ő sokak vétkét viselte, és a bűnösökért közbenjárt.” A világ összes szenvedése Jézusban egyesült. Mindezt engedelmességből vállalta magára, és ezért el is nyerte az egész emberiség megváltását: „Őt a mi vétkeinkért szúrták át, a mi bűneinkért törték össze.” (Iz 53,5)

9. Miként vesz részt Jézus az emberek szenvedéseiben?

„Őt a mi vétkeinkért szúrták át, a mi bűneinkért törték össze; a mi békeségünkért érte fenytés, és az ő sebei által gyógyultunk meg” - írta a próféta. (Iz 53,5)

Jézus nemcsak hatalmas Megváltónk volt, de érző szívvel figyelte szenvedéseinket is: „Mikor a tömegeket látta, megesett rajtuk a szíve, mert elgyötörtek voltak és levertek, olyanok, mint a pásztor nélküli juhok.” (Mt 9,36) Tudta, hogy segítőkészségét igénylik: „Mikor kiszállt a (bárkából), meglátta a hatalmas tömeget. Megkönyörült rajtuk, és meggyógyította a köztük lévő betegeket.” (Mt 14,14) Lelkes hallgatóinak nemcsak az örök igazságot hirdette három napon át, hanem gondosan figyelte, miként állnak az élelmiszerek dolgában. Mert kenyérral is él az ember. „Jézus magához hívta tanítványait és azt mondta nekik: Sajnálom a tömeget, mert íme, már három napja velünk vannak és nincs mit enniük. Nem akarom őket étlen elbocsátani, nehogy ellankadjanak az úton.” (Mt 15,32) Sokak szemében botránynak számított, hogy barátját, Lázárt, nem látogatta meg betegágyánál, nem gyógyította meg, mint annyi más beteget. Túrte, talán akarta is, hogy ezt mindkét húga szemre hányja neki (Jn 11,21.32) és ezt hallják tanítványai és idegenek is. Jézus némán könnyezett. „Erre a zsidók megjegyezték: Íme, mennyire szerette őt! Voltak közöttük, akik így szóltak: Ő, aki megnyitotta a vak szemeit, nem tehetne volna meg, hogy ez meg ne haljon?” (Jn 11,36) Jézus magát a szenvedést győzte le. Keresztelő János tanítványait küldte Jézushoz, hogy érdeklődjék meg, vajon Ő a Messiás

vagy más valakire kell várnunk? Jézus tényeket sorol fel bizonyítékkal: „Menjetek, vigyétek hírül Jánosnak, amit hallotok és láttok: A vakok látnak, a sánták járnak, a leprások meggyógyulnak, a süketek hallanak, a haltottak feltámadnak, a szegényeknek pedig hirdetik az evangéliumot” (Mt 11,4-5) Ezek a jelek előre mutatják, hogy a bajok felett Jézus győz majd mindörökre. Jézus természetesen Ura az ördögnek is, sorozatosan kiúzi a megszállt emberekből a bajok okát, a sátánt. Nagyságát azzal is megmutatja, hogy az ördögűző hatalmat átruházza tanítványaira is: „Amikor a hetvenkettő visszatért (hithirdető körútjáról), örömmel mondták: Uram, még az ördögök is engedelmeskednek nekünk a te nevedben. Ő azt felelte nekik: Láttam a sátánt, mint a villám, úgy zuhant le az égből. Íme, hatalmat adtam nektek, hogy fog ártani nektek.” (Lk 10,17-19) Beteljesült Iza-jás próféta jóvendölése: „Ő a mi gyengeségeinket magára vette, és betegségeinket hordozta.” (Mt 8,17) Ezt a gyógyító hatalmat nemcsak Jézus életében élvezték a tanítványok, hanem átszállt az Egyházra, rendszeresen éltek vele. Jézus boldognak mondja a szenvedőket. Bár Jézus nem szüntette meg a földi bajokat és a halált sem, de maga feltámadt halottaiból, és a Jelenések könyvében végső győzelméről is hírt adott: „A halált és az alvilágot egy tüzes tóba vetették: ez a második halál.” (20,14) Elutasította a bűn és a baleset közötti feltétlen kapcsolatot, amikor két halálos szerencsétlenség történt az országban (Lk 13,1-5), védte a vakon született erkölcsi ártatlanságát (Jn 9,1-3), mégis következtetni enged arra, hogy a bajok az ősbűn miatt vannak. Hirdeti, hogy az Ő boldogság-listája más, mint a földiesen gondolkodó embereké. (Mt 5,3-12) A könnyeket nem törölte le minden arcra, de a vizsgálatát megígéri: „A királyi széken trónoló Bárány lesz a pásztoruk, az élet vízének forrásához vezetni őket, és Isten letöröl szemükről minden könnyet.” (Jel 7,17) Ezt meg is ismétli: „Isten letöröl majd szemükről minden könnyet, és nem lesz többé sem halál, sem gyász, sem jajgatás, és fájdalom sem lesz többé, mert az elsők elmúltak.” (Jel 21,4) Mindez arra mutat, hogy a szenvedés végső soron Isten dicsőségét és Isten fiainak dicsőségét szolgálja: „Ez a betegség nem válik halálra, hanem Isten dicsőségére, hogy megdicsőüljön általa az Isten Fia.” (Jn 11,4)

10. A szenvedő Emberfia

Izajás próféta sokat ír a jövőendő Szolgáról, aki „megvetett volt, és utolsó az emberek között, fájdalommal férfia és betegség ismerője.” (53,3) Természetesen nem úgy ismerte a betegséget és a fájdalomokat, mint az orvos, hanem életének utolsó szakaszában tapasztalatból tanulta meg igazán mindazt, amit az üdvösség dolgaiból jó volt közölnie az emberek részére, nagy-nagy szeretettel tanította. Hallgatói, pedig örömmel tanulták tőle a túlvilág titkait. Ennek ellenére egy alkalommal felkiáltott: „Ó hitetlen és romlott nemzedék! Meddig legyek még veletek? Meddig tűrjelek még titeket?” (Mt 17,17) Mások így méltatlankodik: „Viperák fajzatai! Hogyan tudnátok jó dolgokat mondani, mikor gonoszak vagytok? Hiszen a szív bőségéből szól a száj!” (Mt 12,34) Ő végtelen szeretettel vállalta a megtestesülést, otthagya a mennyország csodálatos világát, emberré lett, egy közülünk, és a balga emberek nem akarták befogadni: „a tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be.” (Jn 1,11) A virágvasárnap általános örömujjongás között megáll az Olajfák hegyén: „Mikor közeledett, és meglátta a várost, megsiratta, s így szólt: Bárcsak te is fölismernéd legalább ezen a napon, ami békességedre szolgál! Most azonban el van rejtve a szemed elől. Mert jönnek napok, amikor ellenségeid körülvesznek sáncokkal, bekerítenek és szorongatnak mindenfelől. Földre tipornak téged és gyermekeidet, akik benned laknak; nem hagynak benned követ kövön, mert nem ismerted fel látogatásod idejét.” (Lk 19,41-44) Íme, az Isten Fia, a világegyház feje, milyen mély fájdalommal siratja szülő-nemzetét! Pontosan tudja, mit kell szenvednie a kereszten. Vállalja, de „megrendült a lelkem. Mit is mondjak? Atyám, ments meg engem ettől az órától? De hiszen ezért jöttem ezért az óráért.” (Jn 12,27) Szünetében magába foglalja az összes emberi szenvedést: az árulást, a legszörnyűbb kínzásokat, a teljes magára hagyatottságot, még az Atya is elhagyja. (Mt 27,46) Erről beszélt már korábban is: „hiszen az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja sokakért.” (Mt 20,28) Mindezt az Atya iránti engedelmségből teszi, hiszen a megváltás hozza helyre az ősszülők és minden más ember engedetlenségét: „hogyan megtudja a világ, hogy szeretem az Atyát, és úgy teszek, ahogy az Atya meghagyta nekem.” (Jn 14,31) Amikor háromszor is előre mondja szenvedéseit, az apostolok megütköznek rajta: „Távol legyen ez tőled, Uram!”

(Mt 16,22) Jézus azonban hangsúlyozza: ez „kell”: „De előbb még sokat kell szenvednie, és el kell, hogy vessen ez a nemzedék.” (Lk 17,25) „Az Emberfiának sokat kell szenvednie. El kell, hogy vessék a vének, a főpapok és az írástudók, meg kell, hogy öljék, és három nap múlva föl kell támadnia.” (Mk 8,31) Ezt az engedelmségből vállalt iszonyú kínhalált követi az érte járó dicsőség: „Atyám, eljött az óra, dicsőítsd meg Fiadat, hogy a Fiú is megdicsőítsen téged!” (Jn 17,1) Ez a sátán teljes legyőzését jelenti: „Ítélet van most e világ felett, most fogják kivetni ennek a világnak a fejedelmét. Én pedig, ha majd felmagasztalnak a földről, mindent magamhoz vonzok.” (Jn 12,31-32) Ennek egyik csodálatos eredménye, hogy „az Isten szétszórt gyermekeit összegyűjtse. (Jn 11,52) A zsidókhoz írt levél kiemeli: „Mivel ő maga is megtapasztalta a szenvedést és a kísértést, segítségükre tud lenni azoknak, akik kísértést szenvednek.” (2,18) Ez a mi életünk nagy vigasza, és az utolsó ítéletre készülők igaz öröme. Ismeri gyengeségeinket, a kísértések erejét, ezért ott is könyörül rajtunk. Egyetlen számonkérése lesz, ami az emberélet alapvető feladata: a felebaráti szeretet gyakorlása az istenszeretettel együtt: „Mert éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, idegen voltam és befogadtatok engem, mezítelen voltam és felöltöztettetek, beteg voltam és meglátogattatok, fogságban voltam, és eljöttetek hozzám.” (Mt 25,35-36) Ott majd igazán rádöbbenünk, hogy ez a sokat szenvedett Názáreti Jézus a legnagyobb jótevőnk, méltán győzelmes Ura a világnak, nekünk pedig mindenünk.

Tartalom

Remény a Bibliában 5-20.

1. A remény, mint isteni erény
2. Költői megfogalmazások
3. Remény a Bibliában
4. Ószövetség – A Remény Jahveh áldásainak ajándéka
5. A jövő reménye
6. Újszövetség – Jézus beteljesíti Izrael reményét
7. Az Egyház reménye Jézus Krisztus
8. A remény Szent Pál leveleiben
9. „A bennetek lévő Krisztus, a dicsőség reménye”
10. A bárány menyegzője

Szenvedés a Bibliában 21-35.

1. Szenvedés a Fiúisten emberi természetében
2. Szeretet és szenvedés
3. A szenvedés tiltakozó kiáltása
4. A nem kívánt szenvedések
5. Szenvedés az Ószövetségben
6. Dilemma a szenvedés ószövetségi megítélésében
7. Halál és feltámadás
8. A szenvedés, mint misztérium
9. Miként vesz részt Jézus az emberek szenvedéseiben?
10. A szenvedő emberfia

Szentírási idézetek:

Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 1997

Borító kép:

Rogier van der Weyden: Columba-Altar, 1455 Alte Pinakothek